

ОМБУДСМАН
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРАВО НА ДЕЦАТА СЪС СОП НА ДОСТЪП ДО КАЧЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ

д-р Ева Жечева
директор на Дирекция „Права на детето“

ОМБУДСМАН
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СЪВЕТ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

ТЕМАТИЧНО ЗАСЕДАНИЕ

17.12.2024 г.

ГРУПИ ПРАВА

ИНСТИТУЦИЯТА НА ОМБУДСМАНА

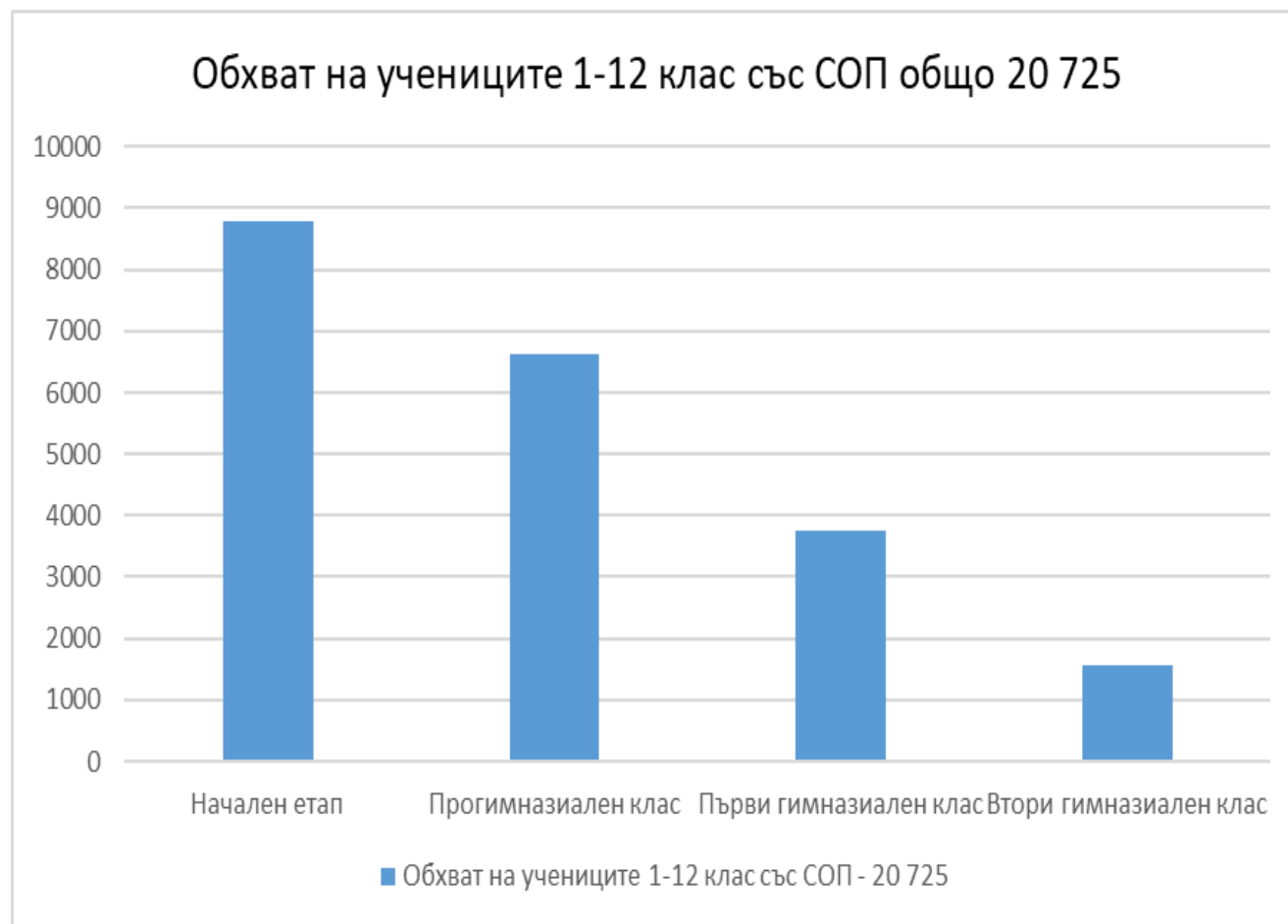
Като независим мониторингов орган, омбудсманът следи и подкрепя развитието на системите, имащи отговорност към децата, очертава бариерите и мерките за тяхното преодоляване. С тази цел предприема самостоятелни действия за подобряване на обществената среда, в която детето расте, учи и се развива, но без да навлиза в правомощията на държавните и общинските органите и/или да замества техните решения.

Стреми се да изгражда мостове между децата, родителите и тези, които вземат решения и правят политики.

Своята работа и позиции основава, както на проверките по конкретните жалби и сигнали, така и на системното наблюдение на обществените области и сектори, в които се развиват правата на детето, както и на състоянието на самите права.

Този подход определя и приоритетите, които извежда в сферата на правата на децата. В своите проверки изследва основните причини, поради които се е стигнало до определено положение на нарушаване на правата на децата и дали този проблем засяга и други деца, за да мога правилно да се формират и насочат препоръките.

ПЪТЯТ НА УЧЕНИЦИТЕ СЪС СОП

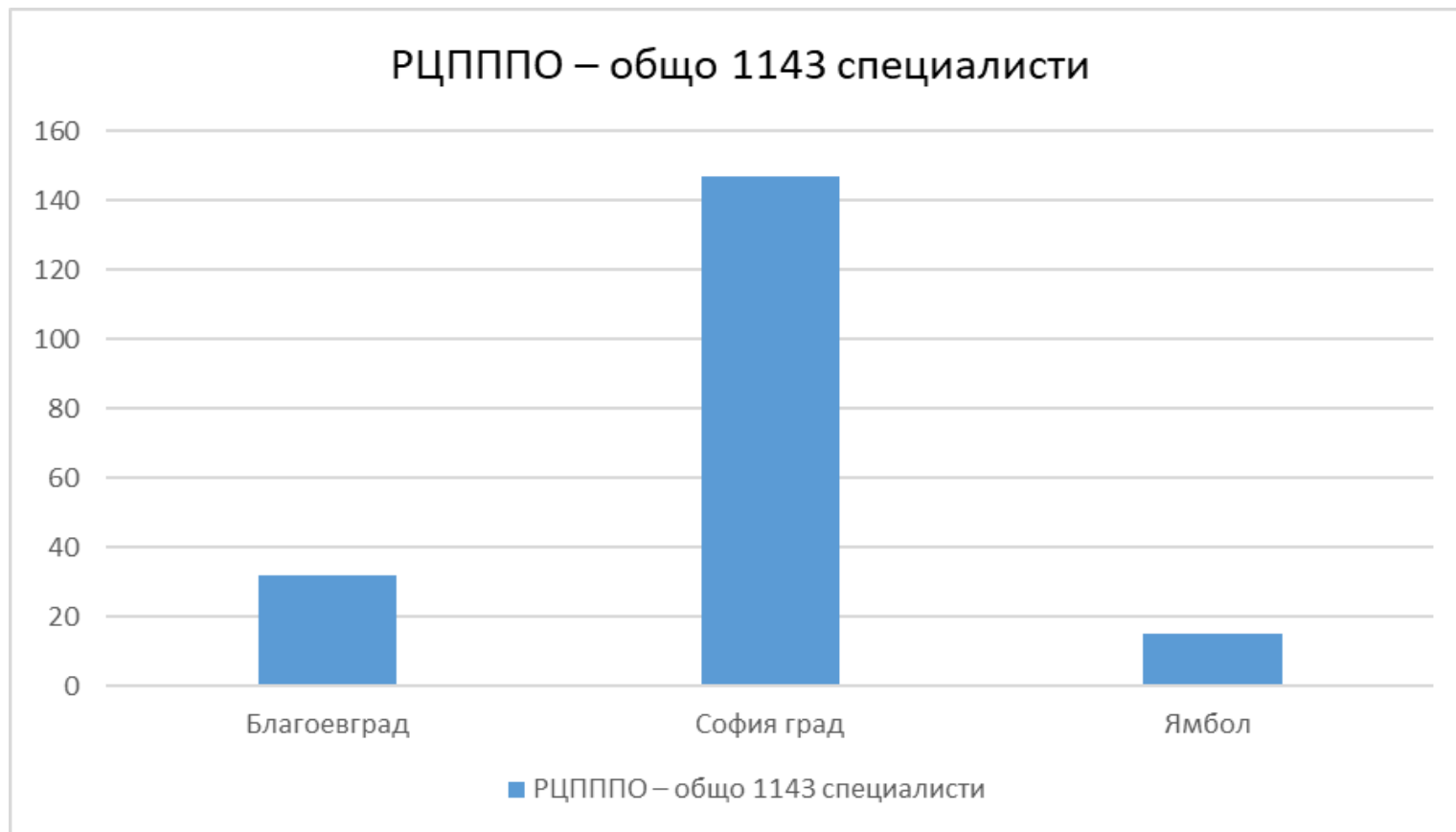

ТЕНДЕНЦИЯ

Тези данни ясно показват негативната тенденция колко много ученици със СОП отпадат от образователната система в гимназиалната форма и излизат от нея без дори никакви социални умения или професия.

Марзена Махалек - държавен секретар в Министерството на образованието и науката на Полша, казва, „че подкрепата за детето трябва да бъде предоставена най-рано след като се установи необходимостта. Защото като промените началото на историята, можете да промените цялата история, За да бъдат посрещнати тези потребности, около 16 000 преподаватели се обучават как да подкрепят достъпно и приобщаващо образование за всички деца в предучилищни заведения и училища в Полша“.

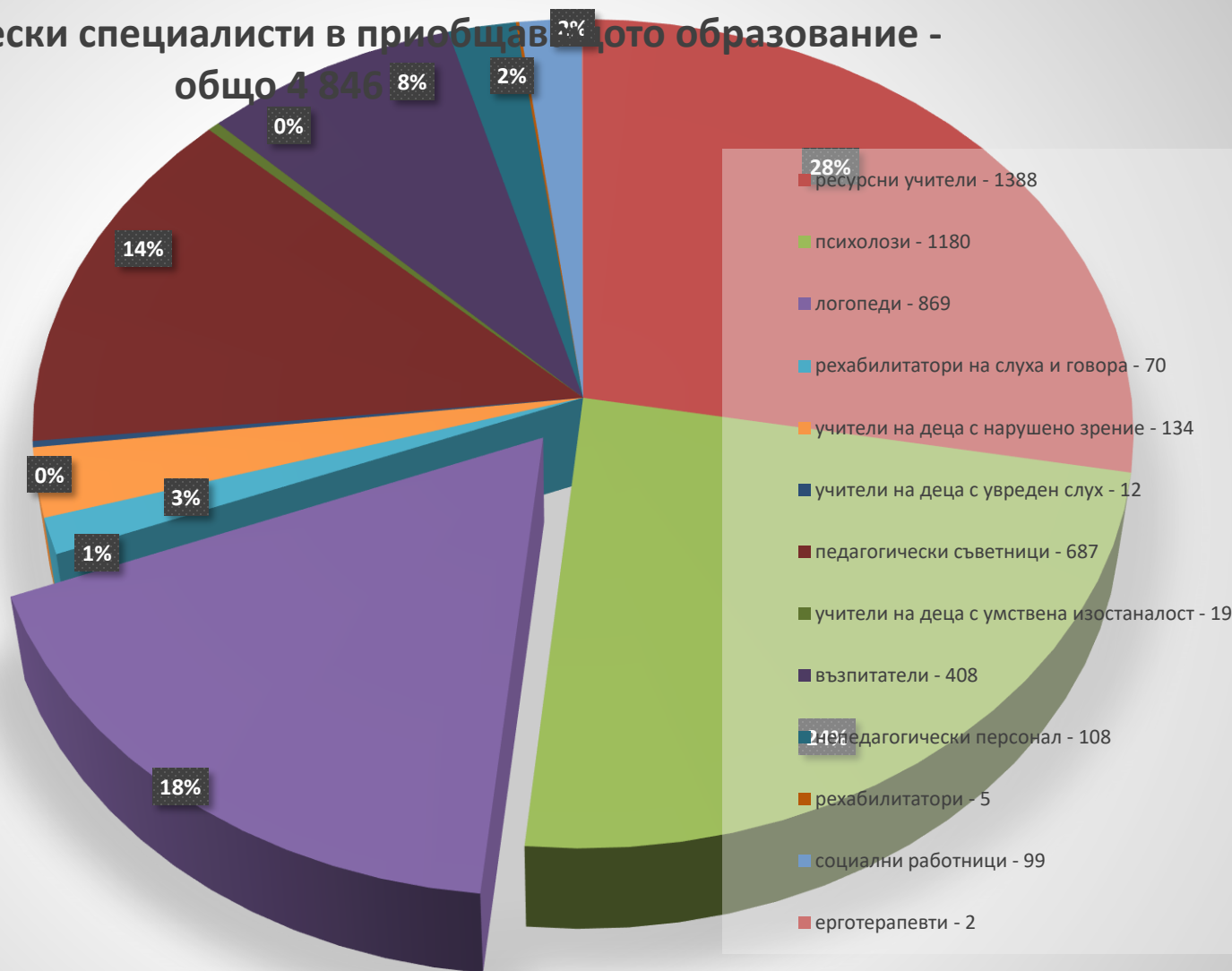
РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТРОВЕ ЗА ПОДКРЕПА НА ПРОЦЕСА НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ

ПЕДАГОГИЧЕСКИ СПЕЦИАЛИСТИ

Данни за педагогически специалисти в приобщаващото образование -

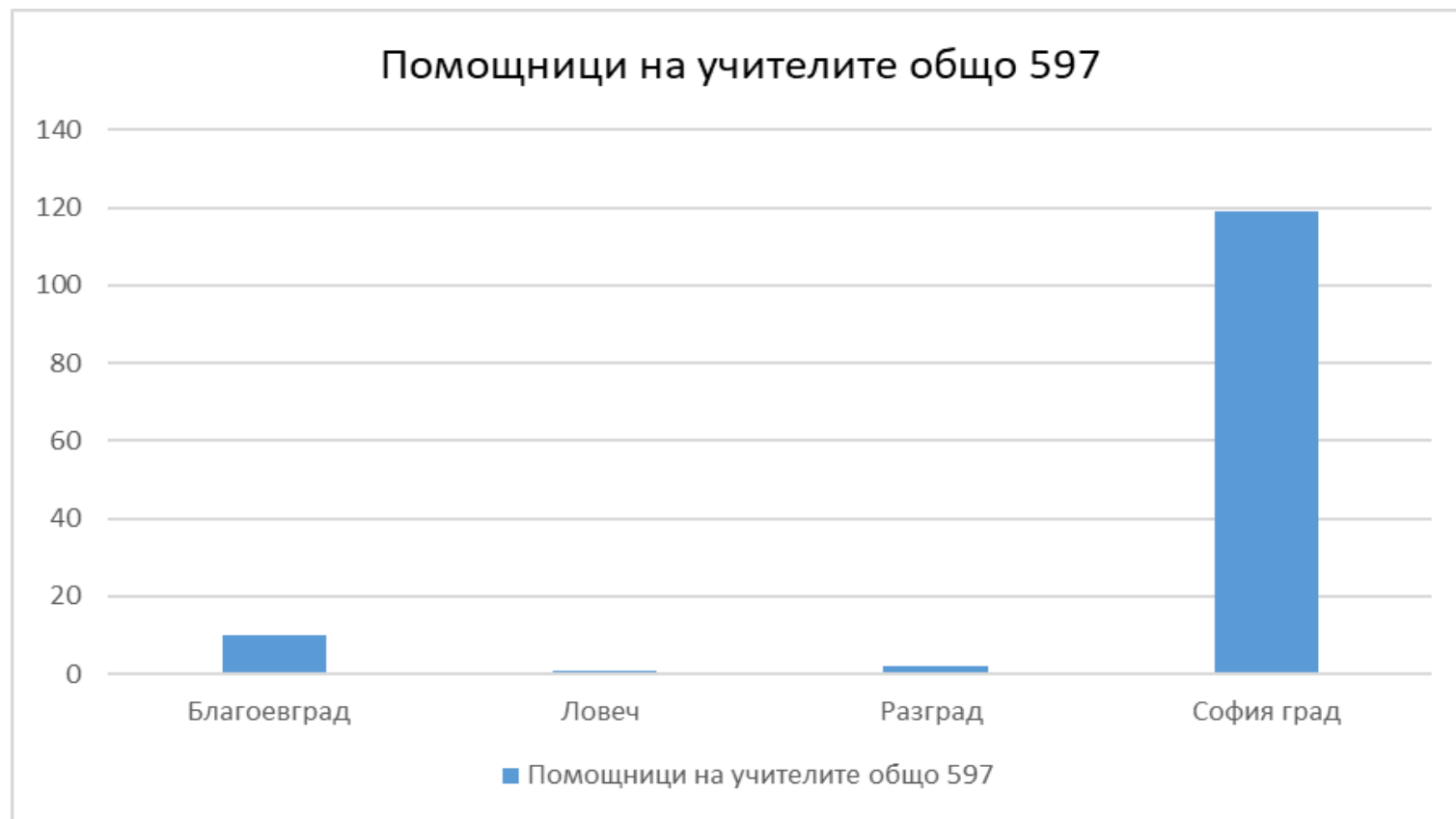
общо 4 846

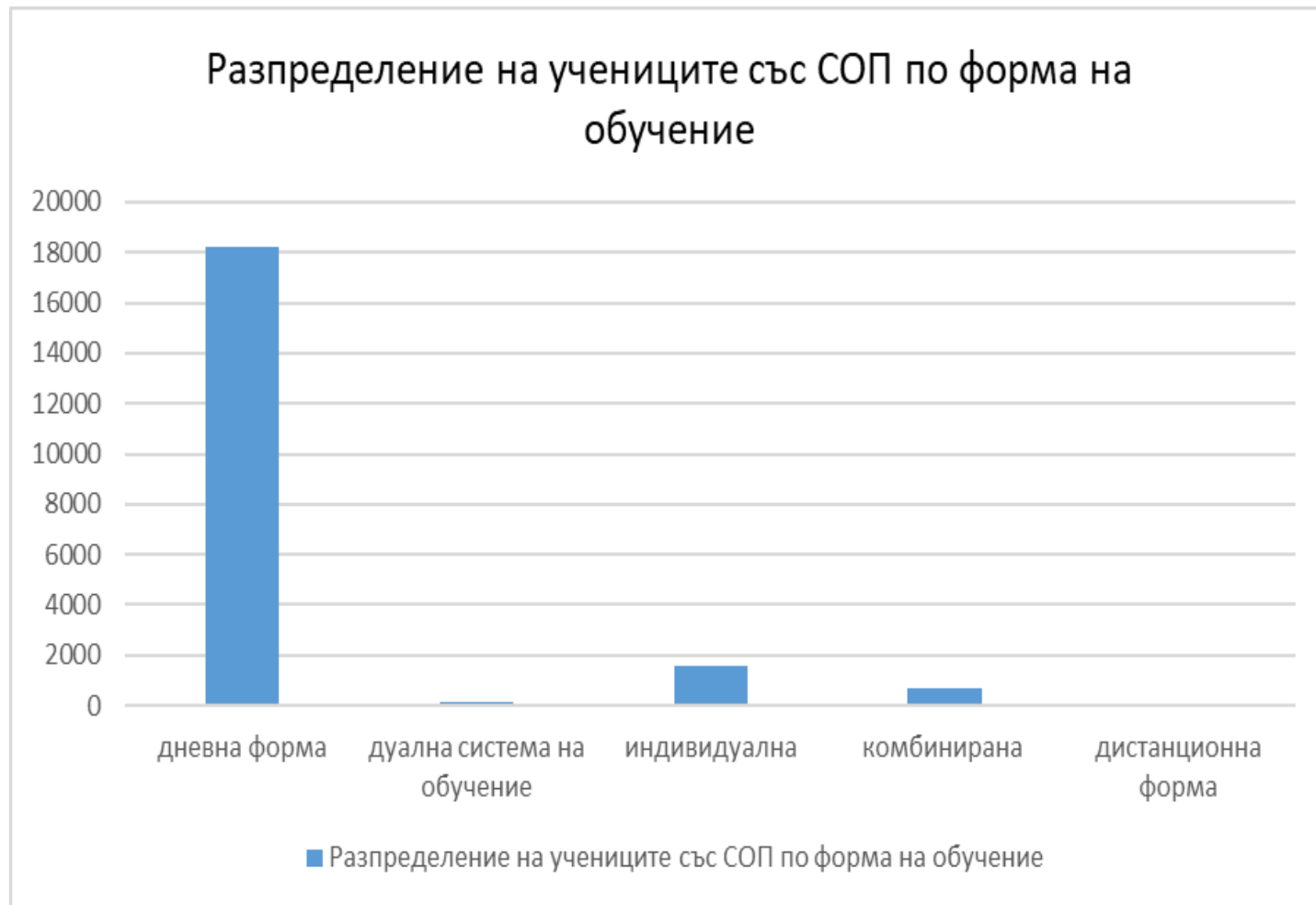
ДЕТСКИ ГРАДИНИ

В детските градини и училища са назначени общо 3 461 специалисти – ресурсни учители, психолози, логопеди, като средната осигуреност на децата със специалисти е 70%, най-ниската е в Хасково – 56.6%, най-високата в София – 86, 5.

ПОМОЩНИК УЧИТЕЛИ

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ

ДАНИИ

В Центровете са специална образователна подкрепа (ЦСОП) се обучават 2 837 деца и ученици, от които 242 деца в подготвителна група.

Общо 3 902 ученици със СОП се обучават в професионални паралелки, като част от тях са в изнесени паралелки в Центровете за специална образователна подкрепа, като са разработени специални програми за обучение.

По натурални показатели на Министерството на финансите децата и учениците със СОП са 25 137 /2023 г./

ЖАЛБИ

„Детето ми е 100% инвалид и тъй като е умствено съхранено, учи в училището си в чудесен синхрон с останалите съученици. Нуждаем се спешно от подвижна платформа, тъй като досега го носех на ръце между етажите, но вече не мога..“

„Детето ми е с аутизъм, 75% ТЕЛК и още при влизането му в училище започнаха да ме убеждават да не го записвам. Предложиха ми редовна форма, но аз трябва през цялото време да го придружавам, или индивидуално обучение – за един час на ден, по различно време, когато на тях им е удобно, но аз работя.“

Дъщеря ми е аутист, но е напълно функционална и без отклонения в поведението с положителни оценки в първи клас. Принуждават ме да подпиша декларация, в която да се откажем от количествените оценки на детето и то да мине на индивидуална форма на обучение..“

Майка съм на дете с Даун, което беше отложено за първи клас и беше 2 г. в подготвителна група в детската градина. Сега е първи клас. Подадох документи в близкото училище, като посочих редовна форма. След няколко дни ми се обади директорката и ми каза, че детето не може да бъде в редовна форма, защото ще пречи на другите деца..“

„Синът ми е в 7 клас и е със СОП, но има талант за рисуване. Единствено в рисуването и приложните изкуства се чувства приобщен. От училището, към което се обърнах ми казаха, че в паралелката по рисуване няма определени бройки за деца със СОП. Той се чувства така, сякаш целият свят му казва, Ти не ставаши, ти си различен, не отговаряши на изискванията, не те бива за нищо...?“

Дъщеря ни е невербална и не е в състояние да сподели за отношението на персонала в детската градина към нея. Винаги когато я вземам от ДГ тя е сама, отделена от другите деца. Често се прибира със синини по главата, но ни казват, че се е самонаранила.. Беше ни вменено, че трябва да бъдем благодарни, че въобще се грижат за нея...

ОБЩИ КОНСТАТАЦИИ

Какви са общите констатации, които в институцията на омбудсмана, изведохме:

- деца и млади хора с увреждания и със СОП са непропорционално отлъчени от образователната система, на предучилищно и училищно образование.;
- поне една трета от децата с увреждания са извън образователната система
- качеството на образованието не е добро и продължава по-малко години, отколкото на техните връстници;
- лошо адаптирани учебни програми и учебни помагала, като отбелязваме, че именно те осмислят престоя на ученика в класната стая, защото му позволяват да участва в часа, като работи по темата на урока чрез адаптирани за неговите възможности дейности и задачи;
- липса на достъпна и приобщаваща среда;

КОНСТАТАЦИИ

- неподготвени учители за работа с деца със СОП в общата класна стая;
- кризата в образованието след пандемията засегна най-много уязвимите деца - децата с увреждания, децата със СОП, децата в бедност и от маргинализирани общности;
- ниски нива на придобити умения за децата със СОП в образователната система, което повдига въпроса: Как училището се организира за преодоляване на пропуските и как се измерват те?
- проблеми при установяването на децата със СОП и работа с родителите, като налице е понякога формален подход при оценяване на учениците, както и при разработването на планове за подкрепа;
- неефективна координация със структурите на Министерството на труда и социалната политика и с Министерството на образованието, което води до късно диагностициране на децата;

КОНСТАТАЦИИ

- недостатъчен брой специалисти – ресурсни учители, психолози и логопеди;
- препълнени с деца специални групи в детските градини;
- обичайна практика е да се оказва натиск върху детето с увреждане или със СОП, за да защити то своето място в общата образователна система и пред другите родители на децата от класа, за да се докаже, че мястото му е там, а не в къщи;
- липса на помощник учители и за данни за броя на паралелките, в които има назначени такива
- ощетяване на учениците с индивидуалните програми
- децата в училище не се възпитават и обучават в духа на солидарността, а в духа на конкуренцията. Това води до много намалени часове за много деца със СОП.

МНЕНИЕТО НА СПЕЦИАЛИСТА

„Образователната среда разпознава потребностите на децата, но ги третира като изключения и не е достатъчно гъвкава, за да достави онова, от което всяко дете има нужда. Образование за всички означава за всички деца, но не дете по дете, системата да ги включва като изключения от останалите.

Приобщаващото образование трябва да дава възможност на всяко едно дете, което в даден момент от живота си може да има нужда от допълнителна подкрепа - то да я получи. Тогава изключенията стават много и би следвало да не са изключения, а да са правило в една гъвкава система.

И тук идва ред за трансформацията на системата - от ригидна, която се стреми към стандартизация и унифициране, към гъвкава, която разпознава нуждите и силните страни на детето, за да ги насърчава и развива“

Булевард България „Проблемите и възможностите, които класаците на елитните гимназии скриват“, 19.07.2024 г

ПРЕПОРЪКИ

- Включване на приобщаващото образование във възможностите за подготовка и обучение на учители;
- Приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете;
- Адаптирането на учебно съдържание, като основен компонент на приобщаващото образование и част от дизайна на подкрепящата и приобщаващата среда в съвременното общообразователно училище, мост между държавните образователни изисквания и възможностите на учениците с различни затруднения, който им дава шанс да учат заедно със своите връстници;
- Правилно насочени пари + среда, са факторите за развитие на иновативна и гъвкава обучителна среда образователна среда;
- Изготвяне на индикатори за позитивна образователна среда;

ПРЕПОРЪКИ

- Включване на приобщаващото образование в професионалното развитие;
- Насърчаване на формирането на ръководен капацитет при изграждането на приобщаващи училища;
- Ангажиране на родителите във възможностите за обучение/развитие;
- Устойчив подход-ясни показатели за успеваемост;
- Мониторинг на всяко ниво;
- Предложения за промяна в стандарта;
- Поведенчески анализатори;
- Промяна на нормативната уредба, която да осигури финансиране на помощник на учителя и намаляване на броя на децата, при който се назначава той, особено при дете с комплексни нужди;

ПРЕПОРЪКИ

- Иницииране на обществен и експертен дебат за визия за развитието на българското образование, като образование, което да гарантира равен старт за развитие на всяко българско дете;
- Работа с родителите
- Стратегия за развитие на човешките ресурси в образованието, с мерки за професионално развитие на учителите и стратегическо планиране на предизвикателствата;
- Въвеждане на обучение по правата на човека и по правата на детето като част от задължителното учебно съдържание;
- Да се работи за позитивни нагласите на обществото, за формиране на подходи, основани на човешки права.

НИЕ И ПРАВАТА НА ДЕТЕТО

Обществената среда, която искаме да изградим за децата си, трябва да се основава на уважението към всяко дете и на неговите права, зачитане на достойнството и на различието му!

Тази среда трябва да бъде непримирима към насилието над деца, среда, която може да гарантира равен старт и щастливо детство за всяко дете!

В основна грижа на обществото трябва да се превърнат детското благосъстояние и благополучие, както и осигуряване на правото на всяко дете на семейство и семейна подкрепа!

Затова трябва да помогнем на всяко дете да се чувства ценено и обичано и да вярва в способностите си!

Само така можем да сме сигурни, че градим своето бъдеще!

д-р Ева Жечева

директор на Дирекция „Права на детето“

към омбудсмана на Република България

02/8106944; 0895 663557

БЛАГОДАРЯ ВИ ЗА ВНИМАНИЕТО

„ЗА ДА ВЪЗПИТАТЕ КРИЛАТО ДЕТЕ,
ТРЯБВА ВИЕ САМИТЕ ДА СЕ НАУЧИТЕ ДА
ЛЕТИТЕ!“

КАК ДА СЕ СВЪРЖЕТЕ С НАЦИОНАЛНИЯ ОМБУДСМАН?

Адрес: гр. София 1202, ул. Георг Вашингтон №22

Тел.: 02/81-06-955;

02/980-95-10;

факс: 02/81-06-963

ел. поща: priemna@ombudsman.bg

www.ombudsman.bg